

якості європатенту.

Література

1. Богатых Е.А., Левченко В.И. Патентное право капиталистических и развивающихся государств. Москва: Юрид. лит., 1978. 200 с.
2. Гурьянов П.П. Теория эквивалентов и ее использование при толковании формулы изобретения. Москва: ЦНИИПИ, 1971. 90 с.
3. Финкель Н.К. Вступительная статья. В кн.: Патентное законодательство зарубежных стран. В 2-х т. Т. 1; Переводы. Москва: Прогресс, 1987. С. 5-18 (656 с.)
4. Кузьмина О. Становление патентного права в Германии и России. *Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность*, 2002. № 4. С. 72-79.
5. Hamburg C., Pines H. Cvaftc rules that statutory presumption of validity doesn't apply during reexamination. «PTR», 1985. v. 83. № 4. P. 178-182.
6. Ленц К., Дзепина Е. Внесудебное разрешение споров в Германии. *Интеллектуальная собственность*. 2002. № 9. С. 29–32.
7. Пономарьов М. Про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності. *Інтелектуальна власність*. № 9. 2003. С. 16-24.
8. Бакастов В.Н. Прототип изобретения. *Вопросы изобретательства*. 1968. № 5. С. 9-12.

УДК 347.83(043.2)

Кметик Х.В., к.ю.н.,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН З НАДАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Розквіт сфери послуг у світі розпочався у першій половині 60-х років ХХ століття. Зайнятість населення у сфері послуг почала підвищуватися, а послуги в економіці багатьох країн – займати значну частину валового доходу. Розповсюдження споживання послуг в економічно розвинутих країнах називають одним з найзначніших явищ останнього часу.

У цивілістичній літературі виділяють такі три основні причини розвитку сфери послуг: 1) внутрішні, структурні потреби науково-технічного прогресу; 2) динаміка рівня життя населення; 3) зміна споживчої психології суспільства [1].

Перетворення послуги у споживчу вартість, що характеризується низкою специфічних ознак, диверсифікація послуг у сучасній ринковій економіці вимагають удосконалення цивільно-правових форм регулювання майнових відносин надання послуг.

До прийняття Цивільного кодексу України (2003 р.) [2] розвиток моделі нормативно-правового регулювання в кодифікованих джерелах

відбувався шляхом виявлення специфічних рис того чи іншого договірної зобов'язання, а не шляхом визначення загальних норм родового інституту, які можуть застосовуватися до всіх договорів, що мають своїм предметом надання послуги. З прийняттям Цивільного кодексу України концепція законодавця про правове регулювання відносин з надання послуг принципово змінилась: позначилася спроба комплексного осмислення такого юридичного феномену, як послуга.

Враховуючи стійку тенденцію розвитку послуг у сучасній економіці, можна припустити, що правовий інститут надання послуг буде одним з тих цивільно-правових інститутів, що досить динамічно розвиватиметься. Сфера послуг, як свідчить практика, є однією з найперспективніших галузей економіки. Вона охоплює широкий спектр діяльності – від транспортних послуг до послуг у сфері фінансування, страхування та, зокрема, послуг у сфері телекомунікацій [1].

На сьогодні телекомунікації відіграють все більшу роль як у процесах задоволення потреб щодо інформації, так і в розвитку суспільства в цілому [3].

Поняття «телекомунікації», як базової категорії телекомунікаційної послуги, є досить містким і використовується у різних галузях науки по-різному. Перше законодавче визначення поняття «телекомунікації» в Україні було закріплене у ст. 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (редакція Закону України, що мала чинність до 12.01.2006 р.), згідно з яким це була передача і приймання будь-яких знаків, сигналів зображення і звуку з допомогою електромагнітних засобів зв'язку (кабельного, оптичного, радіозв'язку) [4]. Деяке змінене легальне визначення телекомунікацій за чинним Законом України «Про телекомунікації» від 08.11.2003 р. № 1280-IV. Так, телекомунікації визначаються як передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, провідних, оптичних або інших електромагнітних системах. У свою чергу, під телекомунікаційною послугою цей Закон розуміє продукт діяльності оператора та/або провайдера телекомунікацій, спрямований на задоволення потреб споживачів у сфері телекомунікацій [5].

У наукових працях, що присвячені цивільно-правовому регулюванню відносин з надання телекомунікаційних послуг, відсутня систематизована класифікація телекомунікаційних послуг. Існуючі класифікації проведені в основному щодо окремих видів телекомунікаційних послуг і носять фрагментарний характер.

Телекомунікаційні послуги необхідно розглядати у двох аспектах: у вузькому розумінні (власне телекомунікаційні послуги) та у широкому розумінні (послуги у сфері телекомунікацій). До першої групи послуг належать телекомунікаційні послуги, що надаються оператором,

провайдером телекомунікацій споживачеві (фізичній або юридичній особі) на підставі договору про надання телекомунікаційних послуг. До другої ж групи послуг належать всі інші послуги, що надаються операторами та провайдерами, зокрема, послуги з пропуску трафіка, послуги доступу до телекомунікаційних мереж загального користування, послуги доступу одного оператора до телекомунікаційних мереж іншого тощо. Ці послуги існують задля можливості надання власне телекомунікаційних послуг, оскільки без них не відбувалося б з'єднання абонентів різних операторів, провайдерів між собою, передача інформації та об'єднання мереж. Особливістю даних послуг є те, що вони можуть надаватись за участю третіх осіб – не споживачів телекомунікаційної послуги [3].

Під час надання телекомунікаційних послуг виникають правовідносини, що відносяться до категорії цивільно-правових зобов'язальних відносин, які ґрунтуються на договорі про надання телекомунікаційних послуг.

Відносини з надання телекомунікаційних послуг в Україні регулюються на сьогодні низкою законодавчих та нормативно-правових актів, міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. У національній правовій системі сьогодні фактично існує окрема самостійна комплексна галузь законодавства – законодавство про телекомунікації, яка регулює значний і неоднорідний комплекс відносин з надання телекомунікаційних послуг.

Література

1. Телестакова А.А. Правове регулювання відносин з надання послуг: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 160 с.
2. Цивільний кодекс України від 16 бер. 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>.
3. Пешкова А.С. Цивільно-правове регулювання відносин з надання телекомунікаційних послуг: монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 160 с.
4. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21 груд. 1993 р. № 3759-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 10. Ст. 43.
5. Про телекомунікації: Закон України від 08 лист. 2003 р. № 1280-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15#Text>.